

הגודר מן הירק פרק שביעי גדרים

(א) לעול מו. נב: מו.
(ב) תרומת פ"ה מ"א;
(ג) יצמות קט: גיטין מו;
(ד) לעיל כז. ע"ש [נתקן ס:];
(ה) י"א רבא. (ו) [פסחים
לב: שבועות י: משנה יב:];
(ז) שבועות פ"ו מ"ג לעיל
(ח) (א) [דף תת:].

מריץ מעשר. תרומת מעשר דיגון הוא [דקא גרים] ליה ללא מחייב
בתרומת מעשר עד למדינתו והאי מנאשקתק נידגנה הלכך מעשר
עליה משל אשקתק ולא הוי איסורו על ידי קרקע הלכך לא הוי
צטילתו ע"י קרקע: אפילו גידולי גידולין אסורין. אלמא דאין גידולי
היתר מעלין את האיסור קושטא לרבי
אמי: ואין צטיל ברוב. כלומר ברוב
מדתו בגדוליו רביס: הכי סרומה
דאי צעי מיטשיל עלה. שאס היה
צדעמו להפריש תרומה ומעשר על
פירותיו מפירות קופה זו ועשה ומתן
מקופה אחרת יכול לשאל עליה לפני
חכם ולומר לו לא היה צדעמי לימת
מקופה זו אלא מוז ולא הויה תרומה
ואפילו היה צטלה ברובא דמתן וכו':

הגהות הב"ח

(א) גמ' שאיני אובל
ורשאיני: (ב) שם מקטיר
עליה אבל תרומת מאי:
(ג) רש"י י"ה אס הוא וכו'
גדרים [הס' וחס' מ"ה]
אמרי אס: (ד) ד"ה אלא
כדי ישאל וכו' זה כסן
והיינו דקתני סופא וכו'
ישאל היה הס' ד' אפלי:
מ"ה חוץ וכו' ואם נפלי:
(ה) ד"ה אלא לעול וכו'
צטלה ברובא דמתן והאי דררא
קושטא: (ו) ד"ה וכן וכו'
לעשרה הס':

גליון הש"ס

גמ' תרומה מאי מצוה.
ע"י צ"מ נ"ט ע"א חוס' ד"ה
הוי' לא ועיק: שם היתר
שבחו להיבין הלך. ע"י
רבי"ז ע"ד דף קס"ו ע"א:

הגהות הגר"א

[א] גמ' ברוב נמתק
(דבא) בענין ק' ומ"ש
בשטת קומבל דחוק
דהא הכל מדרבנן קמיירי
מדליתירא על דבר שיש
לו מצינו להיבין כ"כ
צ"מ גמ':

מוסף רש"י

מתיב רמי בר חמא.
ל"י אמי מומיב דקא
פשיטא ליה גידולין היתר
מעלין האיסור ממשיעת,
ולת ליה דין סבתא דר'
יומין ור' יומין דשמי
שבועות וכו', ומומיב ליה
דברבי שאין זרעו כלה
אפילו גידולין גידולין אסורין.
אלמא לא אמו גידולין היתר
מעלין האיסור (ראמ"ה) אס
במעט. בחילופיהון. אס
תמלפו צפירות אחרות
ודבר שאין צא לעולם
הוא. ובגידוליהון שטענן
והדלו (ועיל חו). כאילו
הוא כלה אלא תמל גידולין
וכן לא תמל יהיה בין פסא
ובמקיימו. (ה) והמקיימו. ולא
נשאל עליו לתכס להמירי. כאילו
מקטיר עליה. על הגמא
וגמר ע"ש נסל. לפי שער
דין הוה מרגיל עלמו
גדרים (גיטין חו): שצבר
ע"ש שמי שבועות,
אלא לך אלא חכם וימירתו
כדי שלא יהא רגיל בך
(בימות סק).

אמרי מעשר דיגון הוא דקא גרים ליה ללא מחייב
רמי בר חמא (א) קונם פירות האלו עלי קונם
הן על פי קונם הן לפי אסור בחילופיהון
ובגידוליהן (ב) שאני אוכל ושאני טועם מותר
בחילופיהן ובגידוליהן בדבר שזרעו כלה
אבל בדבר שאין זרעו כלה אפילו גידולי
גידולין אסורין אמר רבי אבא שאני קונמות
הואיל ואי בעי מתשיל עלייהו (הווי להו כדבר
שיש לו מתיירין ואין בטיל ברוב והרי תרומה
דאי בעי מיתשיל עלה ובטיל וא) ברוב (ב) דתנן
כסאה תרומה טמאה שנפלה לפחות ממאה
חולין תרקב הא למאה תעלה אמרי בתרומה
ביד כהן עסקינן דלא מצוי מיתשיל עלה אי
הכי אימא סופא אם היתה טהורה תמכר
לכהן אלא בישראל שנפלו לו מבית אבי
אמו בהן עסקינן (והא) קתני סופא תימכר
לכהן חוץ מדמי אותה סאה אלא אימא
בשלא יקונמות מצוה לאיתשולי עליהן
משום דרבי נתן (א) דאמר רבי נתן כל הגודר
כאילו בנה במה והמקיימו כאילו מקטיר
עליה (ב) תרומה מאי מצוה לאיתשולי
עלה גופא אמר רבי יוחנן לישראל בצלים
שתיקנה וזרעה מתעשרת לפי כולה יתיב
דבא וקאמר להא ששמעתא אמר ליה רב
חסדא (א) מאן צאית לך ולר' יוחנן רבך היתר
שבהן להיבין הלך אמר ליה מי לא תנן דכוותה
בצלים שירדו עליהם גשמים וציימחו
אם
מעמנו וליכא מלוה למעבד הכי לא מיקרי דבר שיש לו מתיירין
והקדש דקא מני לעיל [גמ']. דבר שיש לו מתיירין בהקדש דקא
הבית עסקינן דעל כרחין לפדייה קאי: גופא ליטרא זללים שנסקה
וזועס. כלומר שהפריש כל מעשרותיה מתעשרת לפי כולה ולא
לפי גידולין בלבד דאמו גידולין ומצטלי עיקר לגמרי: ופי היתר
שבהן להיבין הלך. נראה צעניי דהכי מקשה אפילו מימא דגידולין
של היתר מצטלים עיקר של איסור התם היינו טעמא משום דכיון
שרבו גידוליו על עיקרו נמלא כשכאורח אינו טועם טעם האיסור
כלל הלכך אף על פי שאיסור שבו מעורב בתומו ולא חול ליה
לעשורי הכא אמאי מתעשרת לפי כולה וכו' היתר שבהן להיבין הלך:

תוספות

הדין הש"ס לקר לטון המשנה ומביא מה שהיא לרין ממנה ולא דלא אמרינן צירושלמי פירין לה אליכא דרבי
וחסן דלמר פקדן כל שעה למדיקין צטטין של תרומה טמאה דלא מייתינן לתקלה ומשיך דדמוע קיל לכו לאינשי והכא
מיש לתקלה דלמא חמי למיכלי מהא דא"ה. חמא למוהא רבנן [ואקרא דרבינן] מתימנו ממנו עולה לחסד ומהה דמירף לה צטטין
מקל חומרה לא דמהדר [ואקרא חמא] מתימנו [שטעו בהס צפירות שמתוה עולה לחסד ומאס משום דכיון
חלף לאוקומיהו בתרומה ביד כהן אלא הכא חסיפא קסמינן דעל כדכר לא ציד כהן הוא: בתרומה ביד כהן דלא דמי
והרב דבי אלעזר מתיין פירש דלא מני למיתשיל עלה שהרי לא קרא עליה הוא סם תרומה משמע דלכהן קאי אלא ישראל
דלא שית כלל שישאל עלה אלא כל זמן שהיא ביד ישראל וזמני דלת ליה תפולה לחסל ומתשיל עלה ומתקן לה ואחיל לה:
אמאי סופא אם היתה טהורה תמכר לכהן. מוז מתימא אותה סאה ואם נפלה לו מבית אבי אמו כהן אפילו דמי אותה סאה יכול להפריש
עליהו. הלכך נקרא דבר שיש לו מתיירין דסמתייהו עומדים לשאל: היתר שבחו להיבין הלך. ולת ליה גידולין ומצטלי את העיקר:

מעשר דיגון הוא דקא גרים ליה. שעל ידי דיגון מתחייב צמטער
ולא ע"י קרקע: מסיב רמי בר חמא קונם פירות האלו עלי וכו'.
ל"י ינאי פירין דלמר לעיל [גמ']. צלל של תרומה שרבו גידוליו על עיקרו
מותר דאלמא סבירא ליה דכולהו גידולין אע"פ שאין איסורן ע"י
קרקע מעלין את האיסור והעיקר ומעלין. והכי
פירין ליה מקונמות דאין מעלין. והכי
דלא פירין ל"י מצטליא דליטרא מעשר
טבל דמיא לעיל [צמקין] משום דמתמני
אלימא ליה לאקשווי ועוד דמעשר
פשיטא ליה דבר שיש לו מתיירין הוא:
והכי סרומה דאי צעי מיטשיל עלה.
על ידי פתח או חרצה כשאר נדרים.
והא דלא פירין ל"י אי הכי צבלל של
תרומה נמי אלא א"ר ינאי דגידולין
מעלין אותה [הא] אי צעי מתשיל עליה והוי
דבר שיש לו מתיירין משום דמני
למדהיה דבישראל שנפלה לו מבית אבי
אמו כהן עסקינן ומשום הכי פירין ל"י
מהך מתימנין דליכא למדהיה בכהי.
כך נראה צעניי: סאה סרומה טמאה.
נקט תרומה טמאה לאשמועינן דרומא
דדיוקא דהא לעמא אע"פ דטמאה
היא טמאה: פירק. דכיון דטמאה
היא לא חויה לכהן לאכילה ובהסק
נמי לא שריא דחיישינן לתקלה
כדאיתא פרק קמחא דפסחים (דף כ:):
בסרומה ביד כהן. דכיון דזכה זה
האן שוב אינו יכול לשאל עליה: והא
קסני סופא סמכר לכהן לטון מדמי
אוסה. ואי דנפלו לו מבית אבי
אמו כהן אמאי אינו מוכר אפילו אותה
סאה: אלא קונמות מלוה לאשמועי
עלייהו. וכיון שכן כאילו תשיל
עלייהו דמי: כל הגודר כאילו בנה במה.
פירשתי צפ' ד' נדרים (לעיל דף כב):
סרומה מאי מלוה לאשמועי עלה
איכא. הלכך כיון שאין ההיתר צא

[א] מ"י פ"ה מנה' נדרים
ס' י' טו"ש ע"ד ק"י ס' ק'
ס' י' צב"ה ופי' רבנו
סע"י י'
ב ב מ"י פ"ד מהלכות
תרומות הלכה ח'
טו"ש ע"ד י"ד סומן שלם
סע"י מח':
בא ג מ"י פ"ד מהל'
תרומות הלכה יא':
ד' מ"י פ"ג מנה' נדרים
ה' ה' טו"ש ע"ד ק"י ס' רג'
סע"י י':

פירוש הרא"ש

אמרי מעשר דיגון קא
גרים לת. הא דלמנת קא
דמעשר איסורו על ידי
קרקע הא ליתא דמפולה
הרובע אינה חוזמת
לטיבלה עד שמתרח בברי
הלך און איסורו על ידי
קרקע אפילו צטיל מני על ידי
קרקע דהעיקר והגידולין
שלו חייבין בשעת המירוח
והיינו על ידי אס':
קונם פירות האלו. מפוסח
למעלה: אבל בדבר שאין
זרעו כלה אפילו גידולי
גידולין אסורין. אלמא און
גידולי היתר מעלין את
האיסור ואי מעלין אמאי
אסור בגדולין הכי לא
אסר עמנו אלא בנזק
הפרי ולא בגדולים וימיו
גידולין וינעטון העיקר
אלא שמוע מניה ללא מצטלי
גידולין לעיקר הלכך טעם
העיקר מתפסע בגידולין
והכל אסור וכו' ללא דמי
לשביעת לגמרי דאסורייהו
מלוי כקרקע מכל מקום
מתרומה היא מנימלה דעל
ידי גידוליו מתפסעין יחד
מעמנו ולא דמי למעשר
דאין איסורו כלל מצטמוג
לקרקע אלא עד שעת
דיגון: הוה ליה כדבר
שישלו ביה ואינו כדבר
ברוב. אפילו דחלף לא
צטיל: והרי תרומה דאי
בעי בחשיל עליה. אף על
גב דאי מתשיל עלה דררא
לעולה מכל מקום מכלל
תרומה יראה ע"י שאלה:
ובשלה בריבא דתנן סאה
תרומה. דמתימא לעיל
הוא מני למחוי דקרי
הדיא תרומה און לה
מתיירין אלא דיתא ליה
לאחוי ממתינ: שנפלה
לפחות ממאה חולין
תרב. און זה לשון המשנה

הדין הש"ס לקר לטון המשנה ומביא מה שהיא לרין ממנה ולא דלא אמרינן צירושלמי פירין לה אליכא דרבי
וחסן דלמר פקדן כל שעה למדיקין צטטין של תרומה טמאה דלא מייתינן לתקלה ומשיך דדמוע קיל לכו לאינשי והכא
מיש לתקלה דלמא חמי למיכלי מהא דא"ה. חמא למוהא רבנן [ואקרא דרבינן] מתימנו ממנו עולה לחסד ומהה דמירף לה צטטין
מקל חומרה לא דמהדר [ואקרא חמא] מתימנו [שטעו בהס צפירות שמתוה עולה לחסד ומאס משום דכיון
חלף לאוקומיהו בתרומה ביד כהן אלא הכא חסיפא קסמינן דעל כדכר לא ציד כהן הוא: בתרומה ביד כהן דלא דמי
והרב דבי אלעזר מתיין פירש דלא מני למיתשיל עלה שהרי לא קרא עליה הוא סם תרומה משמע דלכהן קאי אלא ישראל
דלא שית כלל שישאל עלה אלא כל זמן שהיא ביד ישראל וזמני דלת ליה תפולה לחסל ומתשיל עלה ומתקן לה ואחיל לה:
אמאי סופא אם היתה טהורה תמכר לכהן. מוז מתימא אותה סאה ואם נפלה לו מבית אבי אמו כהן אפילו דמי אותה סאה יכול להפריש
עליהו. הלכך נקרא דבר שיש לו מתיירין דסמתייהו עומדים לשאל: היתר שבחו להיבין הלך. ולת ליה גידולין ומצטלי את העיקר: